

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою Київського національного
лінгвістичного університету

«23» грудня 2024 р., протокол № 11

Голова вченої ради

Роман ВАСЬКО

ПОЛОЖЕННЯ

**про вибіркові дисципліни і формування індивідуальних освітніх
траєкторій у Київському національному лінгвістичному університеті**

ЗМІСТ

<u>1. Загальні положення</u>	3
<u>2. Формування каталогів вибіркових дисциплін</u>	4
<u>3. Ознайомлення студентів з каталогами, переліками і змістом вибіркових дисциплін</u>	9
<u>4. Порядок та етапи обрання вибіркових дисциплін</u>	10
<u>5. Прикінцеві положення</u>	13

1. Загальні положення

- 1.1. Положення про вибіркові дисципліни і формування індивідуальних освітніх траєкторій у Київському національному лінгвістичному університеті (далі – Положення) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу в Київському національному лінгвістичному університеті (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти), затвердженого вченою радою КНЛУ 31 січня 2023 року, протокол № 12 (зі змінами) з метою забезпечення права здобувачів вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін і формування індивідуальних освітніх траєкторій.
- 1.2. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:
 - (1) вибіркова дисципліна – дисципліна, яка пропонується кафедрами КНЛУ для індивідуального вибору студента з метою формування його індивідуальної освітньої траєкторії.
 - (2) студент – здобувач (здобувачка) ступеня бакалавра, магістра. Дія цього Положення не поширюється на здобувачів ступеня доктора філософії.
 - (3) Інші терміни використовуються у значеннях, викладених у Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту».
- 1.3. У цьому Положенні вжито такі скорочення:
 - (1) АСУ «ВНЗ» – автоматична система управління освітнім процесом, що використовується у КНЛУ. Для обрання вибірових дисциплін використовується функціонал АС «Деканат» й особистий електронний кабінет студента.
 - (2) КНЛУ – Київський національний лінгвістичний університет.
 - (3) НМВ – навчально-методичний відділ.
 - (4) ОК – освітній компонент.
 - (5) ОП – освітня програма.
- 1.4. Це Положення визначає і регламентує порядок:
 - (1) формування каталогів вибірових дисциплін;

- (2) ознайомлення студентів з каталогами, переліками і змістом вибіркових дисциплін;
- (3) порядок, етапи й процедури обрання вибіркових дисциплін студентами КНЛУ.

2. Формування каталогів вибіркових дисциплін

- 2.1. Навчальний план освітньої програми складається з обов'язкового і вибіркового складників. Обов'язковий складник містить ОК (дисципліни, курсові роботи, практики, інші види навчальної діяльності) нормативного циклу, вивчення (виконання) яких є обов'язковим для студентів, які навчаються за відповідною ОП. Вибірковий складник містить ОК, які пропонуються для індивідуального вибору студентам і за допомогою яких студенти можуть формувати індивідуальні освітні траєкторії.
- 2.2. Вибіркові дисципліни поділяються на три групи (для кожної групи формуються окремі каталоги):
 - (1) дисципліни українознавчого і світоглядного спрямування;
 - (2) вибіркові дисципліни професійної і практичної підготовки;
 - (3) дисципліни вільного вибору студента.
- 2.3. Вибіркові дисципліни плануються у робочому навчальному плані обсягом 3 кредити ЄКТС кожна (з них 1 кредит на аудиторну роботу і 2 кредити на самостійну роботу). У робочому навчальному плані здійснюється умовне позначення вибіркової дисципліни відповідно до переліку, зазначеного в п. 2.2 цього Положення, і умовно зазначається обсяг аудиторної роботи 30 годин у розділі «Лекції». Конкретний розподіл на лекційні / практичні / семінарські здійснюється за рішенням кафедри, яка пропонує відповідну дисципліну, і відображається у каталогах вибіркових дисциплін.
- 2.4. Вибіркові дисципліни можуть пропонуватися будь-якими кафедрами університету без обмежень. Подання пропонованих кафедрами дисциплін для включення у відповідні каталоги здійснюється не пізніше 31 січня кожного року. Затвердження каталогів вибіркових дисциплін вченою радою КНЛУ відбувається разом із затвердженням робочих навчальних планів та академічного календаря на наступний навчальний рік не пізніше 31 травня кожного року.

- 2.5. Кафедри не можуть пропонувати для вибору дисципліни українознавчого і світоглядного спрямування та дисципліни вільного вибору студента, які не формувалися протягом останніх трьох навчальних років за браком студентів, які їх обирали. Такі дисципліни можуть пропонуватися лише після перерви щонайменше на один навчальний рік. Кафедрам рекомендується здійснювати регулярний перегляд на предмет актуальності й доцільності вибіркового дисциплін, передусім тих, які не користуються популярністю серед студентів.
- 2.6. **Вибіркові дисципліни українознавчого і світоглядного спрямування** плануються для студентів I курсу бакалаврату й оформлюються у вигляді окремого каталогу. Подання кафедрами пропозицій щодо вибіркового дисциплін українознавчого і світоглядного спрямування здійснюється до НМВ. Відповідальність за формування каталогу вибіркового дисциплін українознавчого і світоглядного спрямування за пропозиціями кафедр та його подання на затвердження вченої ради КНЛУ несе НМВ. Мовою викладання дисциплін українознавчого і світоглядного спрямування є українська.
- 2.7. До каталогу вибіркового дисциплін українознавчого і світоглядного спрямування включаються:
- (1) дисципліни, предметом вивчення яких є окремі аспекти української мови, літератури, культури, історії тощо, зокрема в контексті національно-патріотичного виховання;
 - (2) світоглядні дисципліни, предметом вивчення яких є окремі аспекти світової культури, формування уявлень про світ, організацію і функціонування суспільства, самоусвідомлення людиною свого місця у суспільстві, розуміння міжлюдських взаємин, поведінка людини в суспільстві, суспільні стереотипи тощо в українознавчій перспективі. Світоглядні дисципліни поза межами українознавчого контексту подаються до каталогу дисциплін вільного вибору студента.
- 2.8. До каталогу вибіркового дисциплін українознавчого і світоглядного спрямування заборонено включати дисципліни професійної і практичної підготовки, які спрямовані на реалізацію мети / фокусу конкретної ОП, на якій навчаються студенти.
- 2.9. **Вибіркові дисципліни професійної і практичної підготовки** спрямовані на реалізацію основного професійного фокусу ОП. Вибіркові дисципліни цієї групи плануються:

- (1) на бакалаврських програмах – щонайменше по одній дисципліні в кожному семестрі, як правило, з III по VIII. У разі потреби кількість таких дисциплін може бути більшою.
 - (2) на магістерських програмах – у кількості, що відповідає логіці і змісту ОП за рішенням кафедри, яка забезпечує реалізацію ОП.
- 2.10. Кафедри й гаранті ОП, визначаючи необхідні обсяги вибірових дисциплін професійної і практичної підготовки, мають виходити з розуміння того, що досягнення програмних результатів навчання, визначених в ОП, здійснюється лише обов'язковими (нормативними) ОК. Крім зазначеного, кафедри й гаранті ОП мають забезпечувати вимогу щодо загального обсягу дисциплін, які пропонуються студентові на вибір. Цей обсяг має становити не менше 25 % загального обсягу ОК навчального плану (якщо інше не визначено стандартом вищої освіти спеціальності).
- 2.11. Каталог вибірових дисциплін професійної і практичної підготовки є невід'ємною частиною робочого навчального плану ОП. Відповідальність за формування цього каталогу несуть гарант ОП, завідувач кафедри, яка забезпечує реалізацію ОП, і декан відповідного факультету. Каталог вибірових дисциплін професійної і практичної підготовки затверджується кафедрою і подається деканом факультету у складі пакету документації під час затвердження робочого навчального плану в порядку, встановленому Положенням про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в Київському національному лінгвістичному університеті, затвердженим вченою радою КНЛУ 25 листопада 2024 року.
- 2.12. У каталозі вибірових дисциплін професійної і практичної підготовки кожна з дисциплін наводиться із зазначенням курсу і семестру, в яких здійснюватиметься їхнє вивчення.
- 2.13. До каталогу **дисциплін вільного вибору студента** включаються дисципліни, спрямовані на формування "м'яких навичок" (*soft skills*) та/або світоглядні дисципліни (орієнтовний перелік *soft skills* наведено у додатку 4 до цього Положення). До цього каталогу заборонено включати дисципліни професійної і практичної підготовки, які спрямовані на реалізацію мети / фокусу конкретної ОП, на якій навчаються студенти.
- 2.14. Дисципліни вільного вибору студента плануються по одній на кожен навчальний семестр бакалаврату з III по VIII окремим рядком у робочому навчальному плані та на I курсі магістратури. У

магістратурі в робочому навчальному плані дозволяється поєднувати в одному рядку дисципліну вільного вибору студента із вибірковою дисципліною професійної і практичної підготовки. Мовою викладання дисциплін вільного вибору студента можуть бути українська або англійська.

- 2.15. Дисципліна вільного вибору студента не обмежується конкретним курсом / ОП / рівнем вищої освіти, а має бути доступною для студентів будь-яких курсів і рівнів вищої освіти в будь-яких комбінаціях (за винятком I курсу бакалаврату).
- 2.16. Подання кафедрами пропозицій щодо дисциплін вільного вибору студента здійснюється до НМВ. Відповідальність за формування каталогу дисциплін вільного вибору студента за пропозиціями кафедр та його подання на затвердження вченої ради КНЛУ несе НМВ.
- 2.17. Каталоги вибірових дисциплін обов'язково мають містити (зразки каталогів наведено в додатках 1 – 3 до цього Положення):
 - (1) назву дисципліни за вибором;
 - (2) курс, для якого пропонується дисципліна (лише для каталогу вибірових дисциплін професійного і практичного спрямування);
 - (3) семестр, у якому викладається дисципліна (осінній або весняний);
 - (4) мова викладання;
 - (5) мінімальну і максимальну кількість студентів, які можуть обрати вибірову дисципліну для того, щоб вона відбулася;
 - (6) розподіл годин аудиторної роботи (лекції / семінари / практичні);
 - (7) назву кафедри, яка забезпечуватиме викладання вибірової дисципліни;
 - (8) учене звання (за наявності), ім'я і прізвище викладача, який забезпечуватиме викладання дисципліни;
 - (9) формат викладання (аудиторний / онлайн з використанням інформаційно-комунікаційних технологій).

- (10) день і час (пара) викладання вибіркової дисципліни (крім каталогу вибіркових дисциплін професійного і практичного спрямування);
- (11) пререквізити (у разі наявності);
- (12) посилання на місце розміщення силабусу вибіркової дисципліни.

2.18. Каталоги затверджуються:

- (1) деканом факультету – каталоги вибіркових дисциплін професійної і практичної підготовки;
- (2) проректором, який відповідає за організацію освітнього процесу – каталоги вибіркових дисциплін українознавчого і світоглядного спрямування та каталоги дисциплін вільного вибору студента.

2.19. Каталоги вибіркових дисциплін оприлюднюються:

- (1) каталоги вибіркових дисциплін українознавчого і професійного спрямування і дисциплін вільного вибору студента – на офіційному вебсайті КНЛУ в розділі «Студенту» (відповідальність за це покладається на НМВ);
- (2) каталоги вибіркових дисциплін професійної і практичної підготовки – на сторінці факультету на офіційному вебсайті КНЛУ (відповідальність за це покладається на декана факультету). Каталоги можуть дублюватися на офіційних вебсайтах факультетів, кафедр.

2.20. Внесення змін до каталогів після їх затвердження на засіданні вченої ради КНЛУ дозволяється лише у форматі вилучення вибіркової дисципліни з каталогу. Таке вилучення здійснюється за погодженням з проректором, який відповідає за організацію освітнього процесу (для вибіркових дисциплін українознавчого і світоглядного спрямування та дисциплін вільного вибору студента), або з деканом (для вибіркових дисциплін професійної і практичної підготовки). Забороняється внесення змін до каталогів вибіркових дисциплін після початку процесу обрання дисциплін студентами.

2.21. Викладання вибіркових дисциплін українознавчого і світоглядного спрямування та дисциплін вільного вибору студента здійснюється з використанням інформаційно-комунікаційних технологій навчання у день, який визначається для проведення вибіркових дисциплін (як правило, п'ятниця).

- 2.22. Викладання вибірових дисциплін професійної і практичної підготовки проводиться у форматі, який встановлює декан факультету за погодженням із завідувачами відповідних кафедр:
- (1) в аудиторному форматі;
 - (2) з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (у тому числі у вечірній час у робочі дні);
 - (3) у змішаному форматі.

3. Ознайомлення студентів з каталогами, переліками і змістом вибірових дисциплін

- 3.1. Обов'язковим документом опису змісту вибірової дисципліни й ознайомлення студентів із цією дисципліною є силабус вибірової дисципліни, форму й порядок укладання і затвердження якого встановлено Положенням про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в Київському національному лінгвістичному університеті, затвердженим вченою радою КНЛУ 25 листопада 2024 року.
- 3.2. Силабус вибірової дисципліни повинен мати постійне місце розміщення на вебсайті кафедри, яка пропонує цю дисципліну до вивчення. Активне посилання на адресу постійного місця розміщення силабусу вибірової дисципліни наводиться у відповідному каталозі вибірових дисциплін. Силабуси вибірових дисциплін розміщуються на вебсайтах кафедр не пізніше 31 травня кожного року.
- 3.3. Кафедра або деканат / вчена рада факультету можуть передбачити додаткові формати ознайомлення студентів із вибіровими дисциплінами, як-от: ознайомчі вебіари, зокрема й у вигляді відеозапису, зустрічі зі студентами тощо. Таке ознайомлення для студентів, які навчаються на бакалаврських ОП, здійснюється, як правило, наприкінці поточного навчального року на наступний рік.
- 3.4. Декани факультетів протягом першого організаційного тижня осіннього семестру забезпечують ознайомлення студентів, зарахованих на навчання на І курс для здобуття ступенів бакалавра, магістра, з цим Положенням, процедурами обрання студентам вибірових дисциплін, каталогами вибірових дисциплін.

4. Порядок та етапи обрання вибірових дисциплін

- 4.1. Обрання вибірових дисциплін здійснюється через особистий електронний кабінет студента в АСУ. Внесення вибірових дисциплін згідно із затвердженими каталогами до АСУ здійснюється у літній період, але не пізніше 31 серпня кожного року:
- (1) операторами АСУ деканатів факультетів – вибірових дисциплін професійної і практичної підготовки;
 - (2) адміністратором АСУ КНЛУ – вибірових дисциплін українознавчого і світоглядного спрямування та дисциплін вільного вибору студентів. Координацію роботи операторів АСУ деканатів факультетів, надання їм технічної допомоги і контроль за повним внесенням дисциплін до АСУ несе адміністратор АСУ КНЛУ.
- 4.2. Обрання дисциплін студентами відбувається протягом організаційних тижнів осіннього семестру за такими етапами:
- (1) перший етап – обрання студентами вибірових дисциплін і підтвердження або відхилення вибору операторами АСУ деканатів факультетів та/або адміністратором АСУ КНЛУ (протягом першого організаційного тижня, але не пізніше 10 вересня);
 - (2) другий етап – переобрання (повторне обрання) вибірових дисциплін студентами, чий вибір було відхилено на першому етапі або які не здійснили вибір на першому етапі (протягом другого організаційного тижня, але не пізніше 20 вересня).
- 4.3. НМВ у координації з адміністратором АСУ КНЛУ може визначати:
- (1) конкретні дати початку і завершення етапів обрання у межах діапазону, визначеному в п. 4.2 цього Положення;
 - (2) розширювати діапазон обрання вибірових дисциплін студентами I курсу, якщо зарахування на навчання для здобуття ступенів бакалавра, магістра завершилося пізніше початку організаційних тижнів.
- 4.4. Декани факультетів можуть забезпечувати здійснення індивідуального обрання вибірових дисциплін за межами організаційних тижнів для студентів, які приступають до навчання після закінчення академічної відпустки, після повернення з навчання за програмами академічної мобільності або з інших

об'єктивних причин повертаються до навчання пізніше початку навчального року.

- 4.5. Переобрання дисциплін на весняний семестр може здійснюватися в індивідуальному порядку відповідно до обґрунтованої заяви студента за дозволом декана факультету лише протягом організаційного тижня весняного семестру. Студенти, які не скористалися правом обрання дисциплін у встановленому цим Положенням порядку і терміни і яким було призначено вибіркову дисципліну відповідно до п. 4.16 цього Положення, не мають права на переобрання дисциплін на весняний семестр.
- 4.6. Інструкція (пам'ятка) для студентів щодо обрання вибірових дисциплін через АСУ доводиться деканами факультетів до відома студентів до початку періоду обрання (додаток 5 до цього Положення).
- 4.7. Рішення щодо того, чи сформувалася відповідна вибіркова дисципліна, приймають і готують списки студентів (зведені списки студентів):
 - (1) декан факультету – для вибірових дисциплін професійної і практичної підготовки;
 - (2) НМВ – для вибірових дисциплін українознавчого і світоглядного спрямування та дисциплін вільного вибору студентів.
- 4.8. За результатами обрання дисциплін на першому і другому етапах для прийняття рішення щодо дисциплін, які сформувалися, інформація про кількість студентів, які обрали дисципліни, протягом трьох робочих днів надсилається в електронному вигляді:
 - (1) оператором АСУ факультету – деканові відповідного факультету;
 - (2) адміністратором АСУ КНЛУ – до НМВ.
- 4.9. Після завершення другого етапу обрання вибірових дисциплін остаточна інформація щодо дисциплін, які сформувалися, кількісного і персонального складу студентів, які обрали для вивчення відповідні вибірові дисципліни, протягом чотирьох робочих днів надсилається в електронному вигляді:
 - (1) деканом факультету – на кафедри, які забезпечують викладання вибірових дисциплін професійної і практичної підготовки, що сформувалися у результаті обрання, і до НМВ;

- (2) НМВ – до деканатів факультетів і на кафедри, які забезпечують викладання вибіркових дисциплін українознавчого і світоглядного спрямування, а також дисциплін вільного вибору студента, що сформувалися в результаті обрання.
- 4.10. Процедура обрання студентом вибіркових дисциплін вважається завершеною, коли оператор АСУ деканату факультету підтвердив в АСУ вибір студента, здійснений ним в електронному кабінеті.
- 4.11. **Вимоги до кількісного складу лекційних потоків (семінарських груп) для вивчення вибіркових дисциплін українознавчого і світоглядного спрямування та дисциплін вільного вибору студента:**
- (1) вибіркова дисципліна, яка передбачає лише лекції – не менше 50 осіб на один лекційний потік;
 - (2) вибіркова дисципліна, яка передбачає лекційні і семінарські заняття – не менше 50 осіб на один лекційний потік, не менше 25 осіб у семінарській групі;
 - (3) вибіркова дисципліна, яка передбачає лише практичні заняття – не менше 25 осіб на групу.
- 4.12. **Вимоги до кількісного складу лекційних потоків (семінарських груп) для вивчення вибіркових дисциплін професійного і практичного спрямування:**
- (1) для дисциплін, які передбачають проведення лекцій – не менше 25 осіб на лекційний потік, не менше 25 осіб на одну семінарську групу;
 - (2) для дисциплін, які передбачають лише практичні заняття з іноземної мови, яка є мовою спеціалізації, з другої іноземної мови, з другої східної мови – не менше 12 осіб на одну групу;
 - (3) для інших дисциплін, які передбачають лише практичні заняття (література, історія, філософія, культура, географія тощо країни / регіону виучуваної іноземної мови) – не менше 25 осіб на одну групу.
- 4.13. Максимальна кількість осіб, які можуть обрати для вивчення вибіркову дисципліну, встановлюється кафедрою, що пропонує дисципліну для вибору і зазначається у відповідному каталозі.

- 4.14 Зазначені в цьому Положенні кількісні обмеження не поширюються на ті випадки, коли вибіркові навчальні дисципліни обрали всі студенти, які навчаються за певною ОП.
- 4.15. Студентові може бути відмовлено в реалізації вибору вибіркової навчальної дисципліни й запропоновано здійснити переобрання (повторне обрання), якщо:
- (1) кількість студентів, які обрали вибірку навчальну дисципліну, є меншою за встановлений цим Положенням мінімум або перевищує максимум, встановлений каталогом;
 - (2) студент обрав для вивчення вибірку дисципліну, яку він вивчав в одному з попередніх семестрів і з якої успішно пройшов семестровий контроль і набрав визначену кількість кредитів ЄКТС.
- 4.16. Якщо студент у терміни, встановлені для обрання вибірових дисциплін, не скористався без поважних причин своїм правом вибору, такий вибір здійснюється деканом факультету за погодженням з гарантом освітньої програми, на якому навчається студент, і закріплюється у письмовому розпорядженні декана факультету.
- 4.17. Обрана студентом дисципліна включається до індивідуального навчального плану. Отримання за результатами підсумкового контролю незадовільної оцінки з вибіркової дисципліни вважається невиконанням індивідуального навчального плану.

5. Прикінцеві положення

- 5.1. Це Положення набуває чинності з 01 січня 2025 року.